

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2023-12-06 kl 13:00-14:15
Plats	Sessionssalen, stadshuset
Utses att justera	Helena Nanne
Justeringen	2023-12-13
Protokollet omfattar	§329

Underskrifter	Sekreterare	
		Martin Ljungberg	
	Ordförande
		Katrin Stjernfeldt	
		Jammeh	
	Justerande
		Helena Nanne	

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)
Roko Kursar (L) (Vice ordförande)
Helena Nanne (M) (Andre vice ordförande)
Sofia Hedén (S)
Mubarik Mohamed Abdirahman (S)
Håkan Fäldt (M)
Anton Sauer (C)
Magnus Olsson (SD)
Anders Olin (SD)
Emma-Lina Johansson (V)
Anders Skans (V)
Amani Loubani (S) ersätter Andréas Schönström (S)
Janne Grönholm (MP) ersätter Stefana Hoti (MP)

Ej tjänstgörande ersättare

Anders Rubin (S)
Anders Nilsson (S)
John Eklöf (M)
Farishta Sulaiman (M)
Tony Rahm (M)
Rickard Åhman Persson (SD)
Anders Pripp (SD)
Tobias Petersson (V)
Sadiye Altundal (V)

Övriga närvarande

Sedat Arif (kommunalråd (S))
Andreas Norbrant (stadsdirektör)
Tomas Barring (chefsjurist)
Martin Ljungberg (nämndsekreterare)
Magdalena Bondeson (sektionschef)
Gun Norrback (systemförvaltare)
Jonas Rosenkvist (avdelningschef)
Anna Westerling (ekonomidirektör)
Henrik Loveby (avdelningschef)
Johanna Juhlin (HR-direktör)
Micael Nord (näringslivsdirektör)
Per-Erik Ebbeståhl (avdelningschef)
Mats Holmström (kommunikationsdirektör)
Nicklas Sjöqvist (presschef)
Luisa Hansson (enhetschef)
Gabriella Manieri (upphandlingschef)

§ 329 Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)

STK-2023-1279

Sammanfattning

Malmö stad har av Justitiedepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44). I betänkandet föreslås bland annat att påföljden slutna ungdomsvård ska tas bort för lagöverträdare som begår brott mellan 15 och 17 års ålder och att Kriminalvården ska ansvara för verkställigheten. Förslaget innebär vidare att en särskild handläggare ska utses vid socialnämnden som ska ansvara för den unge under verkställigheten.

I ärendets beredning har arbetsmarknads- och socialnämnden yttrat sig. Stadskontoret instämmer i allt väsentligt i nämndens synpunkter men har några mindre tillägg, bland annat gällande de ekonomiska konsekvenserna.

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att en förändring behöver genomföras av systemet för frihetsberövande påföljder för barn och unga. Vidare anser Malmö stad att det är av vikt att det sker en uppföljning av forskning kring vilka åtgärder som har bäst effekt när det gäller att förebygga återfall i brott för denna målgrupp. Barn och unga är formbara och det är därför nödvändigt att Kriminalvårdens verksamhet noga anpassas efter barns individuella behov för att de ska få sina rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda och för att minska risken för återfall i brott. Förslaget är att kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsgång

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Helena Nanne (M) yrkar att arbetsmarknads- och socialförvaltningens förslag till yttrande till arbetsmarknads- och socialnämnden ska bli kommunstyrelsens yttrande. Magnus Olsson (SD) instämmer i Helena Nannes (M) yrkande.

Emma-Lina Johansson (V) yrkar att kommunstyrelsen ska avstyrka utredningens förslag.

Ordföranden ställer de tre förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Reservationer och särskilda yttranden

Helena Nanne (M) och Håkan Fäldt (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 2.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Anders Skans (V) och Emma-Lina Johansson (V) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 3.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Stadskontorets handläggare

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut KSAU 231204 §592 med reservation (M) Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 231204 Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)
- Förslag till yttrande KSAU 231204 Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 231026 § 306 med Reservation (V), (M) och (SD)
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)
- En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)

Kommunstyrelsens 2023-12-06

Ärende 7. remiss från Justitiedepartementet – En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)

Moderaterna yrkade att arbetsutskottet skulle föreslå kommunstyrelsen att anta arbetsmarknads- och socialförvaltningens förslag till yttrande.

Situationen avseende unga lagförbrytare idag saknar motstycke både i svensk historia men även runtom i Europa. Unga begår allt fler och grövre brott och de kriminella gängerna rekryterar tillsynes systematiskt barn och ungdomar för att begå de allra grövsta brotten. Samtidigt så ser vi att de påföljder som döms ut inom ramen för sluten ungdomsvård ofta saknar önskad effekt och inte klarar av att möta upp mot de omfattande restriktioner som krävs för att främja rehabilitering, trygghet och minska rymningsrisken ute på våra SIS-boenden.

Därför ser den Moderata gruppen positivt på att utredningen föreslår bland annat att påföljden sluten ungdomsvård tas bort och att ansvaret för att verkställa straffet men även rehabiliteringen av förbrytarna övergår till kriminalvården, med villkoret att denna vård bedrivs på särskilda avdelningar för unga utan möjlighet till kontakt med vuxna intagna.

I förvaltningens ursprungliga förslag till yttrande framgick den hållningen tydligt, trots en saklig problematisering av utredningen så landade yttrandet i huvudsakligen positiva slutsatser rörande förslagen som presenterats i utredningen. I det förändrade yttrandet som Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet valde att gå fram med på sittande möte, framgår inte denna inställning lika tydligt. I det yttrande som nämnden biföll har man bland annat strukit rader som uttrycker en positiv hållning till utredningen i stort och yttrandets inställning gentemot utredningen blir därför svårt att tyda. Moderaterna yrkade på att ha kvar förvaltningens ursprungliga förslag till yttrande.

Då vårt förslag ej vann gehör reserverar vi oss till förmån för eget förslag.

Helena Nanne (M)

Håkan Fäldt (M)

Med instämmande från

John Eklöf (M)

Farishta Sulaiman (M)

Tony Rahm (M)

Vänsterpartiet

Reservation

Kommunstyrelsen 2023-12-06: Ärende 7. Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga

Vänsterpartiet yrkade på att följande yttrande skulle antas av kommunstyrelsen.

Utredningen föreslår att påföljden sluten ungdomsvård tas bort. I stället ska fängelse väljas som frihetsberövande påföljd även för barn och unga. Påföljden skall enligt utredningen verkställas av kriminalvården vid särskilda ungdomsavdelningar där barn kan hållas åtskilda från vuxna intagna. Malmö stad avstyrker utredarens förslag om att påföljden ska bestämmas till fängelse i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas för barn samt förslaget om en ny fängelselag för unga.

Att svara på den här remissen är ett stort ansvar. Vi har hamnat i en så svår situation att vi överväger att avhumanisera barn och sätta dem i fängelse, tankar om att sänka straffmyndighetsåldern har också lyfts. I krissituationer som dessa är det än viktigare att ta fram konstruktiva och genomtänkta förslag. Kriminalvården är inte rustade för att ta hand om barn, barn som behöver förstå att de måste välja en annan väg, som måste få hopp om ett annat liv än att vara springpojkar åt vuxna kriminella.

Barn som måste stoppas från ett destruktivt och farligt beteende ska tas om hand av kompetent och erfaren personal med just barnperspektivet som specialitet. För att komma tillrätta med denna svåra problematik räcker det inte med kortsiktiga och i detta fall avhumaniserande lösningar.

I alla åtgärder som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas. Begreppet "barnets bästa" är barnkonventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Varje barn har enligt barnkonventionen också rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen. Det finns till exempel en uppenbar risk att barn i fängelse inte kommer kunna ha en fullvärdig skolgång.

Det krävs samverkan på alla nivåer och förebyggande arbete inom barnhälsovård, förskola, skola, socialtjänst och även andra myndigheter. Samhället måste vara proaktivt vad gäller att upptäcka och åtgärda missförhållanden som kan leda till att barn blir utnyttjade. Det ska finnas professionella och trygga vuxna som i samarbete med föreningsliv och andra myndigheter arbetar ute i bostadsområdena. Allt detta kräver att vi använder oss av den kunskap och den forskning som finns och att vi skjuter till de resurser som behövs. Att få arbeta med tillräckliga resurser och verksamma metoder skulle höja status och attraktivitet i de yrken som är aktuella, något som också på sikt skulle underlätta personalrekryteringen.

Att sätta barn i fängelse anser Malmö stad inte vara förenligt med vare sig barnets bästa eller dess rätt till utveckling. Flera civilsamhällesorganisationer, till exempel Rädda Barnen, har uttryckt stark oro för om förslaget blir verklighet, en oro som vi delar. Det som skulle behövas för att komma till rätta med ungdomsbrottsligheten är inte fängelser för barn - det är stärkta resurser till t.ex. förskola, skola, sjukvård, socialtjänst, kultur och fritid och den ungdomsvård som i dagsläget hanterar barn som hamnat i kriminalitet.

Då vårt yrkande avslogs, reserverar vi oss mot beslutet.

Malmö 2023-12-06

Emma-Lina Johansson (V) Anders Skans (V)

Med instämmande av

Tobias Petersson (V) Sadiye Altundal (V)

Datum
2023-12-06

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2023-1279

Yttrande

Till
Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)

Ju2023/01830

Sammanfattning

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att en förändring behöver genomföras av systemet för frihetsberövande påföljder för barn och unga. Vidare anser Malmö stad att det är av vikt att det sker en uppföljning av forskning kring vilka åtgärder som har bäst effekt när det gäller att förebygga återfall i brott för denna målgrupp. Barn och unga är formbara och det är därför nödvändigt att Kriminalvårdens verksamhet noga anpassas efter barns individuella behov för att de ska få sina rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda och för att minska risken för återfall i brott.

Merparten av de unga som döms till frihetsberövande påföljd lider av psykisk ohälsa och missbruksproblematik är vanligt förekommande. Inom ramen för samverkan bör därför barn- och ungdomspsykiatri särskilt pekats ut bland de aktörer som verkställande myndighet får samråda med. Malmö stad anser också att det i princip bör vara uteslutet att placera barn tillsammans med vuxna och att det närmare bör beskrivas i vilka situationer detta kan bli aktuellt. För att skapa en tilltro till systemet för de barn och unga som är berörda av förslaget bör även tydlig information om utformning av verkställigheten ges. Utifrån övrigt lagstiftningsarbete och den nyligen tillsatta utredningen med uppdrag att överväga och lämna förslag på en sänkning av straffmyndighetsåldern vill Malmö framhålla att i de fall barn som är yngre än femton år kommer att bli aktuella för frihetsberövande påföljder är det troligt att en vårdinriktad påföljd behövs vilket bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utredningens förslag innebär att socialtjänsten åläggs nya arbetsuppgifter och det är av vikt att Socialstyrelsen tillhandahåller stöd åt handläggare i tillämpningen av regelverket. Kostnaderna för kommunerna har räknats fram efter en schablon och i denna del anser Malmö stad att det är av vikt att kommunerna erhåller ekonomisk kompensation utifrån de faktiska kostnader som uppstår eftersom andelen folkbokförda individer skiljer sig åt.

Yttrande

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att en förändring behöver genomföras av systemet för frihetsberövande påföljder för barn och unga. Det är beklagligt att det inte finns mer omfattande och tydlig forskning kring vilka åtgärder, frihetsberövande eller andra, som har bäst effekt när det gäller att förebygga återfall i brott för barn och unga. Utredningen ger dock exempel på forskning gällande ungdomar som begått allvarligare brott och placerats i en behandlingsfamilj som visat på positiva effekter. Dessutom medför verkställigheten i en behandlingsfamilj att man undviker att ungdomar placeras i grupp och därmed förstärker varandras antisociala beteenden. Malmö stad anser därför att forskning på området bör följas upp på nationell nivå. Med den utgångspunkten anser Malmö stad, i likhet med utredningen, att det är andra faktorer som får vara avgörande i valet av påföljdsform.

I den kanske mest framträdande och komplicerade avvägningen, den mellan barnperspektivet och samhällsskyddet anser Malmö stad att utredningen i huvudsak har lämnat ändamålsenliga förslag för att säkerställa att barnets rättigheter och behov så långt som möjligt tillgodoses även under ett frihetsberövande. Oavsett huvudman är det centralt att dessa barn får sina rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda. Kriminalvården kommer därför behöva samverka med bland andra socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt beroendevård för ungdomar. Malmö stad vill särskilt framhålla vikten av att Kriminalvårdens verksamhet anpassas utifrån barns kognitiva och emotionella mognad. Myndigheten måste erbjuda både psykosocialt stöd och en fullvärdig skolgång men också regelbundna hälsokontroller och adekvat behandling ämnad att återföra de barns som döms till fängelse till en fungerande tillvaro i samhället. Mot bakgrund av vad forskningen visar är det tydligt att barn och unga är påverkbara i högre utsträckning än äldre individer. Av det skälet är det av största vikt att det ställs höga krav på verkställigheten så att innehållet anpassas efter de individuella behoven hos barn och unga.

Malmö stad vill dessutom särskilt belysa följande:

Att barn ska hållas åtskilda från vuxna intagna är en självklar utgångspunkt och bör så långt som möjligt efterlevas. Det bör endast i undantagsfall, om ens alls, i det enskilda fallet kunna bedömas att det är till ett barns bästa att placeras på en avdelning som inte är särskilt anpassad för barn. Malmö stad skulle i denna del önska ett tydliggörande av i vilka situationer det skulle kunna aktualiseras, för att få en så restriktiv tillämpning som möjligt.

I denna del vill Malmö stad också framhålla att det vore önskvärt att även barn- och ungdomspsykiatri, i likhet med socialnämnden, nämns uttryckligen när det gäller vilka den verkställande myndigheten får samråda med. Detta särskilt med beaktande av det som i utredningen anges om att många av de barn och unga som döms till en frihetsberövande påföljd har minst en psykiatrisk eller neuropsykiatrisk diagnos och att uppgifter om psykisk ohälsa är vanligt förekommande.

De ungdomar som utredningen tillfrågat är negativa till att Kriminalvården ska ta över ansvaret. Det framkommer inte hur dessa synpunkter använts i den senare bedömningen eller vilken tyngd de getts. För att bygga upp en tilltro till systemet är det viktigt att informera

om hur verkställigheten kommer att utformas, hur bemötandet blir, vilka normer som får råda, hur en positiv socialiseringsprocess kan startas upp för den unga eller vad stödet består av. De positiva erfarenheter som verksamhetsutövare har gjort vid SiS bör överföras om Kriminalvården får uppdraget.

Utredningen beskriver att många av de förändringar som har uppmärksammats och som påverkar barn har trätt i kraft nyligen och andra har inte beretts inom Regeringskansliet än. Det innebär att det är svårt att se de samlade effekterna för barn i det här skedet.

Malmö stad vill särskilt lyfta fram den nyligen tillsatta utredningen med uppdraget att överväga och lämna förslag på en sänkning av straffmyndighetsåldern. Om barn som är yngre än femton år kommer att bli aktuella för frihetsberövande påföljder är det troligt att en vårdinriktad påföljd behövs. Detta behöver tas i beaktande inför beslut eftersom detta utredningsförslag innebär att lagen om slutna ungdomsvård ska upphöra. Malmö stad vill även i detta sammanhang påpeka vikten av att det genomförs ytterligare studier på området.

Att bli dömd till ett frihetsberövande straff påverkar givetvis ett barn och det finns anledning att resonera om hur barnets identitet påverkas av påföljden. Det finns en risk att fängelsestraffet blir en merit för ett barn, som redan vistas i kriminella miljöer, som kvalificerar honom eller henne till att få nya mer avancerade uppdrag högre upp i hierarkin i ett kriminellt nätverk. Malmö stad anser att det skulle vara önskvärt att följa effekterna av detta på nationell nivå.

Utredningens förslag innebär att socialtjänsten åläggs nya arbetsuppgifter och ur rättssäkerhetssynpunkt är det av vikt att Socialstyrelsen tillhandahåller skriftligt stöd i handläggningen. Ekonomisk kompensation har räknats fram efter en schablon och i denna del anser Malmö stad att det är av vikt att kommunerna erhåller ekonomisk kompensation utifrån de faktiska kostnader kommunerna har eftersom andelen folkbokförda individer skiljer sig åt.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Martin Ljungberg
.....

Helena Nanne (M) och Håkan Fäldt (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Anders Skans (V) och Emma-Lina Johansson (V) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.